

Arbeidstakerrettigheter og frihandel med Kina

[I følge NTB](#) (2022-01-31) planlegger regjeringen å presentere en separat samarbeidsavtale om arbeidstakerrettigheter med kinesiske myndigheter. Denne avtalen skal legges fram sammen med en frihandelsavtale. Dette har senere blitt [bekreftet](#) (2022-05-12).

Utenriksminister Anniken Huitfeldt understreket betydningen [i Stortinget](#) (2022-02-15): “Det er klart at arbeidstakerrettigheter er helt avgjørende for denne regjeringen. Det er også forhold som jeg har tatt opp når jeg i ulike sammenhenger har møtt representanter for kinesiske myndigheter.”

Dette er også i tråd med Hurdalsplattformens referanse til [verdigrunnlagets vekt](#) i forholdet til Beijing: “Regjeringen vil [...] Samarbeide med Kina langs en nordisk og europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene.”

Situasjonen for frie fagforeninger i Hongkong

Avviklingen av Hongkongs autonomi i de siste to årene, særlig innføringen av en nasjonal sikkerhetslov i månedsskiftet juni-juli 2020, har hatt katastrofale konsekvenser for frie fagforeninger i Hongkong. I en [rapport](#) fra juni i år fra organisasjonen [Hong Kong Labour Rights Monitor](#) (HKLRM) beskrives den pågående nedbrytningen av frie fagforeninger, særlig den målrettede [forfølgelsen](#) av foreningenes ledere. Vi viser til rapportens kapittel 3.1 for detaljer om hvordan fagforeningsledere i Hongkong nå arresteres og fengsles for utøvelse av sivile og politiske rettigheter, særlig de som har med arbeidet for å fremme medlemmenes interesser.

Vi trekker særlig fram fengslingen av nestoren i Hongkongs fagbevegelse, Lee Cheuk Yan. Lee var i over 30 år generalsekretær i *Hong Kong Confederation of Trade Unions* (HKCTU), sammenslutningen av frie fagforeninger i Hongkong. Han soner for tiden en dom på 20 måneders fengselsstraff for sin deltakelse i fredelige protester i 2019. I en pågående [klagesak](#) (Case NO 3406) har ILO foreløpig kommet til følgende konklusjon:

[ILO] therefore urges the Government [of Hong Kong] to take all appropriate measures to ensure that Mr Lee is not imprisoned for having participated in a peaceful demonstration defending workers' interests. ^[Art. 161, 173]

Lee Cheuk Yan er også anklaget for brudd mot sikkerhetslovens punkt mot undergraving av statsmakten, som utelukkende begrunnes med hans engasjement i solidaritetsbevegelsen for en demokratisk utvikling i fastlands-Kina. (Skulle det være uklart, så behandles arbeid for demokrati nå som samfunnsundergravende og en trussel mot nasjonal sikkerhet i Hongkong.)

Metodene som myndighetene benytter i forfølgelsen av frie fagforeninger blir beskrevet i rapportens kapittel 3.2. Foreningene rammes særlig ved at de fjernes fra offentlige registre, noe som umuliggjør fagforeningsarbeidet. HKCTU er også gjenstand for anklager om brudd mot sikkerhetslovens punkt om samarbeid med fremmede makter. Dette [begrunnes](#) med at sammenslutningen har deltatt i internasjonalt fagforeningssamarbeid.

Løftebruddet i EFTA-avtalen

Vi har tidligere beskrevet i detalj, gjennom seks henvendelser til Nærings- og Fiskeridepartementet, hvordan Hongkong har misligholdt sine [forpliktelser](#) i frihandelsavtalen byen har signert med EFTA ([sak 2014/7315](#)). I denne avtalen framgår det blant annet at

[The parties are] RECALLING their rights [...] and the respect for the fundamental principles [...] set out in the relevant International Labour Organisation Conventions [...]

Vi viser her på nytt til ILO-uttalelsen om Lee Cheuk Yans situasjon, gjengitt over.

Såvel [den nasjonale sikkerhetsloven](#) (2020) som [valgloven](#) (2021) ble skrevet av sentralmakten i Beijing. Sikkerhetsloven innebærer et lovverk som tilsidesetter rettighetene til Hongkongs befolkning, og opprettelsen av nye regjeringskontrollerte domstoler. Valgloven innebærer at kun Beijing-tro kandidater kan stille til valg i såvel den utøvende som den lovgivende statsmakt. Beijing har dermed avskaffet autonomien som Hongkong ble lovet fram til 2047 i den FN-registrerte [kinesisk-britiske felleserklæringen](#).

I praksis styrer dermed Beijing nå alle de tre grenene av statsmakten i Hongkong. Av denne grunnen må Norges regjering også forholde seg til angrepene på frie fagforeninger i Hongkong når man skal forholde seg til arbeidstakerrettigheter i Kina.

Spørsmål til regjeringen ved utenriksminister Huitfeldt

1. Anerkjenner regjeringen at ansvaret for fengsling og dommer mot fagforeningsledere i Hongkong ligger hos sentralmyndighetene, og at denne situasjonen er relevant for de pågående forhandlingene?
2. Er det aktuelt for Norge å signere en samarbeidsavtale om arbeidstakerrettigheter i en situasjon der motparten samtidig prosederer for at ledere av frie fagforeninger i Hongkong skal straffes med mange år bak lås og slå for sitt samfunnsengasjement?
3. Vil regjeringen under utarbeidningen av en samarbeidsavtale om arbeidstakerrettigheter eksplisitt stille krav om at forfølgelsen av fagforeningsledere i Hongkong må opphøre, og at alle anklager må frafalles?

Hovedreferanse

Hong Kong Labour Rights Monitor: *Hong Kong Trade Union Movement under the National Security Law: Two Years into the Authoritarian Rule*

hklabourrights.org/wp-content/uploads/2022/06/Report_20220629_NSL_ENG-1.pdf